

Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU34

Offentlig upphandling

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkanden i motioner om bl.a. hur regelverket för offentlig upphandling är utformat, sociala kriterier, djurskydd, miljökrav samt antal underleverantörer och skäliga villkor.

I betänkandet finns elva reservationer (S, SD, V, C och MP).

Behandlade förslag

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden.....	6
Utformningen av upphandlingsregelverket	6
Sociala kriterier, sociala företag och ideella organisationer	11
Små och medelstora företag	13
Djurskydd och livsmedelsproduktion	14
Miljökrav	16
Antal underleverantörer och skäliga villkor	19
Allmännyttan och LOU	21
Reservationer	23
1. Utformningen av upphandlingsregelverket, punkt 1 (SD)	23
2. Utformningen av upphandlingsregelverket, punkt 1 (C)	24
3. Sociala kriterier, sociala företag och ideella organisationer, punkt 2 (C)	25
4. Små och medelstora företag, punkt 3 (SD)	26
5. Små och medelstora företag, punkt 3 (C)	26
6. Djurskydd och livsmedelsproduktion, punkt 4 (SD)	27
7. Miljökrav, punkt 5 (C).....	28
8. Miljökrav, punkt 5 (MP).....	29
9. Antal underleverantörer och skäliga villkor, punkt 6 (V)	30
10. Allmännyttan och LOU, punkt 7 (S)	31
11. Allmännyttan och LOU, punkt 7 (V).....	32
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	33
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	33

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utformningen av upphandlingsregelverket

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:363 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2022/23:376 av Gudrun Brunegård (KD),

2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 37,

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 11,

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 38 och

2022/23:2118 av Boriana Åberg (M).

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

2. Sociala kriterier, sociala företag och ideella organisationer

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 8 och

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 151.

Reservation 3 (C)

3. Små och medelstora företag

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 och

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 13 och 14.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

4. Djurskydd och livsmedelsproduktion

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 16 samt

2022/23:1133 av Richard Jomshof (SD) yrkande 4.

Reservation 6 (SD)

5. Miljökrav

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:614 av Mattias Vepsä och Jytte Guteland (båda S),

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 14, 15 och 17,

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 24 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 48, 50, 180 och 181.

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (MP)

6. Antal underleverantörer och skäligen villkor

Riksdagen avslår motion

2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 19–23.

*Reservation 9 (V)***7. Allmännyttan och LOU**

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 23 och

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 21.

*Reservation 10 (S)**Reservation 11 (V)*

Stockholm den 22 mars 2022

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Charlotte Quensel (SD), Adnan Dibrani (S), Ali Esbati (V), Hans Eklind (KD), David Perez (SD), Carl B Hamilton (L), Eva Lindh (S), Adam Reuterskiöld (M), Oliver Rosengren (M), Ulrika Liljeberg (C), Marielle Lahti (MP) och Zinaida Kajevic (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas ca 30 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23. Motionsyrkandena handlar bl.a. om utformningen av upphandlingsregelverket, sociala kriterier, djurskydd, livsmedelsproduktion och miljökrav.

Samtliga motionsyrkanden är i form av tillkännagivanden.

En sammanställning över de behandlade förslagen redovisas i bilagan.

Utskottets överväganden

Utformningen av upphandlingsregelverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utformningen av upphandlingsregelverket. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet och beslutad lagstiftning. Jämför reservation 1 (SD) och 2 (C).

Motionerna

I motion 2022/23:363 av Niels Paarup-Petersen (C) föreslås att reglerna för upphandlingar under EU:s tröskelvärden förenklas till en miniminivå (yrkande 1). Vidare föreslår motionären att direktupphandlingsgränsen ses över (yrkande 2).

I motion 2022/23:376 av Gudrun Brunegård (KD) yrkar motionären att regeringen ska göra en översyn av möjliga sätt att förenkla reglerna kring upphandlingar för att undvika dubbelarbete.

I kommittémotion 2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 37 anför motionärerna att Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att skapa ett digitalt stödverktyg för att förenkla upphandlingar av säkra digitala tjänster.

I kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18 anför motionärerna att upphandlingslagstiftningen bör ses över så att tillämpliga undantag finns för behov av ändrade inköpsmönster till följd av kriser.

I kommittémotion 2022/23:1003 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 11 anser motionärerna att det bör tas fram nationella riktlinjer för hur offentliga inköp kan styras mer mot svenskproducerade varor.

I kommittémotion 2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 38 anför motionärerna att offentliga upphandlingar bör ske med öppen källkod samt att myndigheter och regelverk bör arbeta främjande och tillåtande med exempelvis s.k. regulatoriska sandlådor.

I motion 2022/23:2118 av Boriana Åberg (M) anför motionären att lagen om offentlig upphandling (LOU) bör ses över.

Bakgrund

Utifrån det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken har regeringen preciserat följande mål för den offentliga upphandlingen: Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta till vara

konkurrensen på marknaden, samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 2).

Uppföljning av efterlevnaden av upphandlingsregelverket på EU-nivå

Kommissionen granskar årligen hur medlemsstaterna följer reglerna om offentlig upphandling. Det redovisas i de återkommande landrapporterna för respektive land.

Regeringens resultatredovisning av tillämpningen av LOU

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 2 s. 94) skriver regeringen att det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling ger en viss indikation på hur konkurrensen utvecklas inom den offentliga upphandlingen. De senaste tio åren har det genomsnittliga antalet anbudsgivare varierat mellan 4,1 och 4,8 per upphandling. Under 2020 ökade det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling. Andelen upphandlingar där endast 1 eller 2 anbudsgivare deltog uppgick till 35 procent 2020.

Andelen avbrutna upphandlingar är en indikation på hur effektiv den offentliga upphandlingen är. En avbruten upphandling innebär att det har lagts resurser på inköp som inte genomförs, samtidigt som det kan vara bättre att avbryta upphandlingen om det har framkommit att underlaget är bristfälligt. Andelen avbrutna upphandlingar minskade 2018–2020 från 14 till 12 procent.

Överprövningar

Överprövningar är en viktig del av rättssäkerheten vid offentliga upphandlingar. Samtidigt kan överprövningar bidra till osäkerhet och förseningar. Det är därför svårt att fastställa en optimal nivå för överprövningar. Andelen upphandlingar som överprövades varierade 2011–2020 mellan 7 och 8 procent.

En och samma upphandling kan ge upphov till flera mål i domstol. Totalt avgjordes 2 756 mål om överprövning av förvaltningsrätterna under 2021, vilket var en minskning med nästan 24 procent från 2020. Även antalet inkomna mål minskade betydligt, med över 30 procent, jämfört med 2020.

Andelen överprövningar som fick helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten har sjunkit från ca 40 procent 2011 till 18 procent 2020. Förvaltningsrätternas avgöranden överklagades i 486 mål under 2021, vilket var en minskning med över 35 procent jämfört med föregående år.

Politikens inriktning

Den offentliga upphandlingen ska bidra till kostnadseffektiva och samhällsekonomiskt effektiva offentliga inköp. När den offentliga upphandlingen används som ett strategiskt verktyg finns potential att skapa

verksamhetsnytta, samtidigt som inköpen bidrar till att nå andra samhällliga mål, såsom klimat- och miljömål samt mål om social hållbarhet.

Det behövs fortsättningsvis en ändamålsenlig styrning och organisering av inköpsarbetet, som utgår från de upphandlande myndigheternas och enheternas olika förutsättningar, för att utnyttja upphandlingens fulla potential att bidra till att nå samhällliga mål.

En styrning av inköpsarbetet ger förutsättningar för ett proaktivt, affärsmässigt och ansvarsfullt inköpsarbete. Det kan även leda till att korruption motverkas, t.ex. genom att tillfällen för otillbörlig påverkan begränsas. Arbetet med att främja en utvecklad styrning fortsätter.

En ändamålsenlig styrning är även ett effektivt verktyg för att motverka arbetslivskriminalitet inom ramen för offentliga affärer. Regeringen fortsätter arbetet med att stärka kontrollen genom att få till stånd ett effektivt och tillförlitligt system för leverantörskontroll i samband med offentlig upphandling och vid deltagande i valfrihetssystem.

På EU-nivå ökar intresset för hur offentlig upphandling kan bidra till att uppnå olika samhällliga mål. Sverige kommer att överväga lösningar för att kunna uppnå sådana mål, samtidigt som upphandlingsregelverkets möjligheter till strategiskt inköpsarbete tillvaratas och förslagen anpassas till nationella förutsättningar.

Små företag är centrala för Sveriges ekonomi. Regeringen anser att det är viktigt att dessa företag har tillgång till upphandlingsmarknaderna eftersom det kan stärka deras konkurrenskraft. Det är även viktigt att tillvarata idéburna organisationers möjligheter att bidra till en stark välfärd. Regeringen avser därför att följa utvecklingen av små företags och idéburna organisationers deltagande i upphandlingar och i valfrihetssystem.

Pågående arbete

Utredning om en effektivare kontroll av leverantörer vid offentlig upphandling

Det saknas för närvarande ett system som möjliggör för upphandlande myndigheter och enheter att på ett enkelt sätt genomföra kontroller av leverantörer. En särskild utredare fick i juni 2022 i uppdrag att föreslå ett effektivt och tillförlitligt system för leverantörskontroll i samband med offentlig upphandling (dir. 2022:50). Förslagen ska bl.a. främja sund konkurrens och motverka arbetslivskriminalitet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2023.

Bättre förutsättningar för en effektiv tillsyn över den offentliga upphandlingen

Enligt den nationella upphandlingsstrategin bygger en väl fungerande offentlig upphandling på en tilltro till att det finns en hög rättssäkerhet (Fi2016/00833). En effektiv tillsyn bidrar till att höja kvaliteten i den offentliga upphandlingen och säkerställa att skattepengar används på ett ansvarsfullt sätt. Finansdepartementet remitterade mot denna bakgrund i mars 2022 promemorian En effektivare upphandlingstillsyn (Ds 2022:5). I promemorian föreslås bl.a. att Konkurrensverket ska få fatta beslut om upphandlingsskadeavgift och att möjligheten att besluta om upphandlingsskadeavgift utvidgas. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Upphandlingsmyndighetens rapportering av uppdraget om att stimulera ändamålsenliga inköpsorganisationer

Upphandlingsmyndigheten fick i december 2020 i uppdrag att följa upp och under 2021 genomföra insatser för att främja utvecklingen av ändamålsenliga inköpsorganisationer och lämna förslag för ett fortsatt arbete (Fi2020/04834). Uppdraget redovisades i februari 2022 i rapporten Att stimulera etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer (Upphandlingsmyndigheten 2022:1). Myndigheten konstaterar i rapporten att ledningen i upphandlande myndigheter och enheter bör fokusera mer på att över tid bygga upp och säkerställa en organisation som möjliggör upphandlingar där verksamhetsutveckling, hållbarhet och samhällsnytta står i centrum. Vidare föreslås bl.a. att det ska inrättas kvalificerade utbildningar inom området offentliga affärer och att det ska införas standardiserade nationella inköpskategorier. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Enklare och färre regler för förfarandet i upphandlingar som inte styrs av de EU-rättsliga upphandlingsdirektiven

För att upphandlande myndigheter och enheter ska kunna arbeta strategiskt med inköp, och leverantörerna ska kunna lämna konkurrenskraftiga anbud, behövs ett tydligt, enkelt och effektivt regelverk. Riksdagen har beslutat om ett förenklat regelverk för offentliga upphandlingar under EU:s tröskelvärden och för upphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster (prop. 2021/22:5, bet. 2021/22:FiU14, rskr. 2021/22:31).

Regler för en mer förutsebar överprövningsprocess

Snabba domstolsprocesser i samband med överprövning av en upphandling eller ett avtals giltighet ökar effektiviteten i de offentliga inköpen och underlättar goda affärer. Riksdagen har därför bl.a. beslutat om ett lagstadgat

skyndsamhetskrav i överprövningsmålen och tidsfrister för parterna att åberopa de omständigheter de vill till stöd för sin talan (prop. 2021/22:120, bet. 2021/22:FiU29, rskr. 2021/22:344).

Stöd vid upphandling till samhällsviktig verksamhet

Ett strategiskt inköpsarbete har visat sig vara en framgångsfaktor för god beredskap vid leveransstörningar. Upphandlingsmyndigheten har enligt uppdrag tagit fram ett fördjupat stöd om hur upphandlande myndigheter och enheter kan integrera krisberedskapsaspekter vid offentlig upphandling.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat förslag om utformningen och tillämpningen av LOU, senast i betänkande 2021/22:FiU34. Utskottet delade då regeringens uppfattning att den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och ta till vara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas. På så sätt bidrar den offentliga upphandlingen till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedel används på bästa sätt.

Utskottet avstyrkte motionsyrkandena mot bakgrund av det arbete som pågick inom Upphandlingsmyndigheten, Europeiska kommissionen och Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet återigen betona att upphandling, rätt använd, kan vara ett effektivt instrument för att skapa flera positiva effekter i samhället såsom ökad tillväxt, sysselsättning, jämställdhet och ökade miljökrav. Utskottet delar regeringens uppfattning att den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och ta till vara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas. På så sätt bidrar den offentliga upphandlingen till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedel används på bästa sätt. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med ett system som möjliggör för upphandlande myndigheter och enheter att på ett enkelt sätt genomföra kontroller av leverantörer. En särskild utredare har fått i uppdrag att föreslå ett effektivt och tillförlitligt system för leverantörskontroll i samband med offentlig upphandling. Förslagen ska bl.a. främja sund konkurrens och motverka arbetslivskriminalitet. Riksdagen har under 2022 beslutat om ett lagstadgat skyndsamhetskrav i överprövningsmålen och tidsfrister för parterna att åberopa de omständigheter de vill till stöd för sin talan (prop. 2021/22:120, bet. 2021/22:FiU29, rskr. 2021/22:344). Denna lagstiftning kan enligt

utskottet antas snabba på domstolsprocesserna i samband med överprövning av en upphandling eller ett avtals giltighet, öka effektiviteten i de offentliga inköpen samt underlätta goda affärer. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Sociala kriterier, sociala företag och ideella organisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om social hållbarhet och hänsyn i offentlig upphandling. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet och Upphandlingsmyndigheten samt beslutad lagstiftning.

Jämför reservation 3 (C).

Motionerna

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 151 anförs att krav och kriterier på social hållbarhet och hänsyn i offentlig upphandling bör utvecklas. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 8.

Pågående arbete

Uppföljning av funktionshinderspolitiken på upphandlingsområdet

I september 2021 beslutades om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031 (S2021/06595). Samtidigt fick ett antal myndigheter, bl.a. Upphandlingsmyndigheten, i uppdrag att följa upp det nationella målet för funktionshinderspolitiken och genomförandet av detta. Myndighetens uppföljning visar på att det finns en låg kännedom om skyldigheten att i samband med vissa upphandlingar beakta behovet av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Bättre möjligheter för idéburna organisationer att ta del av offentliga kontrakt

I syfte att öka idéburna organisationers möjlighet att delta i välfärden överlämnades i mars 2022 propositionen Idéburen välfärd (prop. 2021/22:135) till riksdagen. Propositionen innehöll bl.a. förslag om en ny lag som innebär att idéburna organisationer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register. Det föreslogs

också att upphandlande myndigheter i vissa fall ska ges möjlighet att reservera rätten att delta i upphandlingar av vissa välfärdstjänster och i valfrihetssystem till idéburna organisationer. Riksdagen antog delvis förslagen (bet. 2021/22:FiU28, rskr. 2021/22:349). Den nya lagen och ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Upphandlingsmyndigheten ska vidta åtgärder för att underlätta för idéburna organisationer

Enligt regleringsbrevet för 2023 ska Upphandlingsmyndigheten, mot bakgrund av det förenklade upphandlingsregelverk som trädde i kraft den 1 februari 2022 (prop. 2021/22:5, bet. 2021/22:FiU14, rskr. 2021/22:31), följa upp och analysera i vilken utsträckning små företag och idéburna aktörer deltar i offentlig upphandling. Uppföljningen ska belysa utvecklingen inom olika branscher, med fokus på organisationernas bidrag till offentligt finansierade välfärdstjänster. Myndigheten ska vid behov lämna förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för små företag och idéburna aktörer att delta i offentlig upphandling. Vid genomförandet av uppdraget ska myndigheten inhämta synpunkter från Tillväxtverket och Kammarkollegiet. Uppdraget ska delredovisas senast den 31 mars 2024 och slutredovisas senast den 31 mars 2025. Redovisning ska ske till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat motionsyrkanden om sociala kriterier och sociala företag, senast i betänkande 2021/22:FiU34. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med hänvisning till att en ny upphandlingslagstiftning trädde i kraft den 1 februari 2022 och riksdagens beredning av regeringens förslag om idéburen verksamhet. Lagstiftningen skulle träda i kraft den 1 januari 2023. Vidare fäste utskottet vikt vid det stödmaterial och nätverk som Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller för förbättrat stöd och bättre service till idéburna organisationer.

Utskottets ställningstagande

Den 1 januari 2023 trädde en ny lagstiftning om idéburen verksamhet ikraft. Lagstiftningen syftar till att öka möjligheterna för idéburna organisationer att tillhandahålla offentligt finansierade välfärdstjänster. Därmed har kommuner, regioner och statliga myndigheter i större utsträckning än tidigare möjlighet att dra nytta av de idéburna organisationernas kompetens, erfarenhet och andra resurser. Det stödmaterial och nätverk som Upphandlingsmyndigheten har utvecklat för förbättrat stöd och bättre service till idéburna organisationer och upphandlande myndigheter har enligt utskottet bidragit till detta. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Små och medelstora företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om små och medelstora företag. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Upphandlingsmyndigheten

Jämför reservation 4 (SD) och 5 (C).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 anför motionärerna att den offentliga upphandlingen ska utvecklas för att skapa bättre villkor för småföretag.

I kommittémotion 2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) anføres att upphandlingsreglerna i högre grad behöver göra det möjligt för småföretag att delta i upphandlingar (yrkande 13). Vidare anför motionärerna att kriterier vid offentlig upphandling ska genomsyras av likvärdiga, rättvisa och transparenta villkor för alla företag, oavsett storlek (yrkande 14).

Pågående arbete

Enligt regeringens instruktion för Upphandlingsmyndigheten ska upphandlingsstödet bl.a. inriktas på att underlätta för små och medelstora företag samt idéburna organisationer att delta i upphandling. Även Konkurrensverket ska enligt sin instruktion inom ramen för sitt uppdrag öka förutsättningarna för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

Enligt Upphandlingsmyndighetens statistik tilldelades totalt 7 770 små- och medelstora företag avtal i upphandlingar annonserade 2021. Små och medelstora företag stod tillsammans för 68 procent av alla anbud som kontrakterades. Mikroföretag och små företag stod för 20 respektive 25 procent av kontrakterade anbud. Stora företag stod för 28 procent. Stora företag var färre till antalet och tilldelades därför fler avtal per företag. I genomsnitt tilldelades stora företag 8,1 avtal vardera medan mikroföretag och små företag tilldelades 1,6 avtal respektive 1,9 avtal vardera. Att stora företag i genomsnitt tilldelas fler avtal beror vanligen på att stora företag lämnar fler anbud per företag.¹

¹<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statistik/upphandlingsstatistik/statistik-om-annonserade-upphandlingar-i-sverige-2021/bygg--och-anlaggningsforetag-vinner-flest-upphandlingar2/>

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag om små och medelstora företag har behandlats flera gånger tidigare av utskottet, senast i betänkande 2021/22:FiU34. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena med liknande motivering som i tidigare betänkanden och betonade att krav vid offentlig upphandling ska genomsyras av enkla, tydliga och likvärdiga villkor oavsett företagets storlek och företagsform.

Utskottet betonade vikten av det arbete som Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten bedrivit. Detta arbete hade enligt utskottet bidragit till att skapa bättre förutsättningar för små företag i upphandlingar. Utskottet konstaterade även att om upphandlande myndigheter och enheter enligt upphandlingslagstiftningen inte delar upp en upphandling i mindre delar, ska de motivera varför så inte skett. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill, liksom tidigare, framhålla att krav vid offentlig upphandling ska genomsyras av enkla, tydliga och likvärdiga villkor oavsett företagets storlek och företagsform. Enligt regeringens instruktioner för både Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket ska upphandlingsstödet bl.a. inriktas på att underlätta för små och medelstora företag att delta i upphandling. Det arbete som bedrivs har enligt utskottet bidragit till att skapa bättre förutsättningar för sådana företag i upphandlingar. Utskottet konstaterar även att om upphandlande myndigheter och enheter enligt upphandlingslagstiftningen inte delar upp en upphandling i mindre delar, ska de motivera varför så inte skett. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Djurskydd och livsmedelsproduktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om djurskydd och livsmedelsproduktion. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete inom Upphandlingsmyndigheten.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionerna

I motion 2022/23:1133 av Richard Jomshof (SD) yrkande 4 vill motionären att regeringen ska återkomma med förslag till lagstiftning om att allt kött som köps in via offentlig upphandling ska komma från djur som slaktats i enlighet med svenska djurskyddsregler. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4. I yrkande 16 anför

motionärerna vidare att det för offentlig upphandling ska finnas tvingande krav om att livsmedel ska vara producerade i enlighet med svensk miljö- och djurskyddslagstiftning när så är möjligt.

Pågående arbete

Upphandlingsmyndigheten arbetar med att utveckla och förvalta hållbarhetskriterier som bl.a. innefattar en mängd kriterier för djurskydd, vilka är en viktig del av upphandlande myndigheters kravställande. Upphandlingsmyndighetens befintliga stöd gör det möjligt för upphandlande myndigheter att ställa krav i fråga om avlivning, eftersom det finns hållbarhetskriterier för slaktmetoder som säkerställer att upphandlade köttprodukter ska komma från djur som varit helt bedövade när de avblodades och helt medvetlösa fram till dess att döden inträdde oavsett bedövningsmetod. Kriterier för fullständig bedövning vid avblodning enligt gällande regler i Sverige och EU finns för alla djurslag. Upphandlingsmyndighetens arbete med förenklad kriterieanvändning erbjuder kravpaket i enlighet med den nationella livsmedelsstrategin och gör det enklare att använda hållbarhetskriterier för att bättre styra mot och motsvara samhällets ambitioner och lagar inom djurskydd och miljö.

Upphandlingsmyndigheten och Livsmedelsverket har tillsammans tagit fram en checklista om måltidskvalitet. Checklistan revideras för närvarande och är tänkt att ingå i ett kommande reviderat stöd för måltidstjänster. Stödet för måltidskvalitet kan även användas som ett stöd i den strategiska inköpsprocessen för livsmedelsprodukter. Upphandlingsmyndigheten har också ett webbstöd för upphandling av livsmedel och måltidstjänster. Vidare har Livsmedelsverket information på sin webbplats om bra måltider i äldreomsorgen. För närvarande pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram förslag om att införa en skyldighet att beakta människors hälsa och djuromsorg vid offentliga upphandlingar (Ds 2021:31).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om krav på djurskydd och livsmedelsproduktion i samband med offentlig upphandling, senast i betänkande 2021/22:FiU34. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med motiveringen att det redan enligt nuvarande lagstiftning är möjligt att ställa krav på djurskydd och livsmedelsproduktion vid offentlig upphandling. Kraven måste dock enligt utskottet vara förenliga med de grundläggande principerna inom EU-rätten. Principerna handlar om likabehandling, icke-diskriminering, ömsesidigt erkännande, proportionalitet och öppenhet. Utskottet hänvisade även till Upphandlingsmyndighetens arbete med att utveckla hållbarhetskriterier som bl.a. innefattar en mängd kriterier för djurskydd och arbetet inom Regeringskansliet med att ta fram förslag om att införa en skyldighet att beakta människors hälsa och djuromsorg vid offentliga

upphandlingar. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att det redan enligt nuvarande lagstiftning är möjligt att ställa krav på djurskydd och livsmedelsproduktion vid offentlig upphandling. Kraven måste dock vara förenliga med de grundläggande principerna inom EU-rätten. Principerna handlar om likabehandling, icke-diskriminering, ömsesidigt erkännande, proportionalitet och öppenhet. Upphandlingsmyndigheten arbetar också med att utveckla hållbarhetskriterier som bl.a. innefattar en mängd kriterier för djurskydd. För närvarande pågår också ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram förslag om att införa en skyldighet att beakta människors hälsa och djuromsorg vid offentliga upphandlingar. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Miljökrav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. cirkularitet och resurseffektivitet samt miljö- och klimatkrav vid statlig upphandling. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete inom Upphandlingsmyndigheten.

Jämför reservation 7 (C) och 8 (MP).

Motionerna

I motion 2022/23:614 av Mattias Vepsä och Jytte Guteland (båda S) anför motionärerna att regeringen bör se över möjligheten att genom en 100 procent hållbar offentlig upphandling öka omställningstakten i Sverige.

I partimotion 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) anför motionärerna att ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav bör införas för all statlig upphandling samt att mål bör införas för att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden av miljö- och klimatmålen (yrkande 48). Vidare anför motionärerna och att offentlig upphandling i högre utsträckning än vad som görs i dag ska användas som ett kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning (yrkande 180) och att det ska införas ökande etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer krav på cirkularitet och resurseffektivitet (yrkande 181). Liknande förslag finns i kommittémotion 2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 14 och 15. Vidare föreslår motionärerna att Upphandlingsmyndigheten i samarbete med Delegationen för cirkulär ekonomi ska utveckla en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling (yrkande 50). Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 17.

I partimotion 2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 24 anför motionärerna att upphandlingslagstiftningen bör uppdateras så att klimatpåverkan och resursanvändning blir styrande faktorer.

Pågående arbete

En skyldighet att beakta hållbarhet vid upphandling

I lagrådsremissen En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling, som beslutades i juni 2022, föreslås att en skyldighet införs att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Fi2022/01991). Förslagen innebär bl.a. en skyldighet för upphandlande myndigheter och enheter att beakta klimatet, miljön, människors hälsa, djuruomsorg samt sociala och arbetsrättsliga aspekter, om upphandlingens art motiverar det.

Ett utökat stöd om cirkulär och fossilfri upphandling

I februari 2022 fick Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att stärka sitt befintliga stöd i fråga om fossilfri och cirkulär upphandling, samt vidareutveckla och fördjupa sin vägledning inom alla delar av inköpsprocessen (M2022/00439). Myndigheten ska även genomföra insatser som riktar sig till ledningarna för upphandlande myndigheter och enheter. Insatserna ska stimulera en organisation och styrning av inköpsverksamheten som skapar goda förutsättningar för att upphandling ska kunna bidra till miljö- och klimatmålen på ett effektivt sätt.

Riksrevisionens granskningsrapport Miljömässig hållbarhet vid statlig upphandling – på rätt väg men långt kvar

Riksrevisionen lämnade den 22 november 2022 granskningsrapporten Miljömässig hållbarhet vid statlig upphandling – på rätt väg men långt kvar (RiR 2022:25) till riksdagen. Riksrevisionen har granskat om statens arbete för att uppnå en miljömässigt hållbar statlig upphandling är effektivt. Riksrevisionens övergripande slutsats är att många myndigheter saknar en tillräckligt välorganiserad inköpsprocess och tillräcklig miljökompetens för att de ska kunna sägas arbeta effektivt med miljöhänsyn. Det krävs därför ytterligare insatser av de berörda myndigheterna, regeringen och de myndigheter som har stödjande funktioner innan statens arbete som helhet kan betraktas som effektivt. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att vidta åtgärder som leder till att rapporteringen om miljöhänsyn vid upphandling inom miljöledningssystemet förbättras. Riksrevisionen rekommenderar att regeringen ska ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att följa upp den nationella upphandlingsstrategin regelbundet. Riksrevisionen rekommenderar Kammarkollegiet och Upphandlingsmyndigheten att samverka i syfte att sprida information om möjligheterna att ta miljöhänsyn i samband med avrop från de statliga ramavtalen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat frågor om miljökrav, senast i betänkande 2021/22:FiU34. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena. Utskottet ansåg att Sverige ska vara ledande och ett föredöme när det gäller att ta hänsyn till miljön vid upphandlingar. Den nuvarande lagstiftningen gör det möjligt att ställa krav på att livsmedel ska vara producerade enligt vissa fastställda kriterier. Att ställa krav på att en vara ska vara producerad i ett specifikt geografiskt område strider dock mot de grundläggande principerna inom EU-rätten. Det är däremot möjligt att ställa krav, upphandla och välja varor som uppfyller preferenser i fråga om produktprestanda, exempelvis när det gäller kvalitet, miljö, djurskydd och sociala aspekter, så länge kravet har en tydlig koppling till det som ska upphandlas, det är tydligt vad kravet innebär för en normalt informerad leverantör, svensk eller icke-svensk, och kravet är möjligt att följa upp.

Utskottet hänvisade till att Upphandlingsmyndigheten bl.a. lämnat förslag till regeringen på åtgärder för att offentlig upphandling ytterligare ska bidra till att nå klimatmålen och för att de insatser som ger störst klimatnytta för pengarna ska kunna prioriteras. Upphandlingsmyndigheten utvecklar också ett stöd om cirkulär och fossilfri upphandling. Utskottet ansåg därmed att det för närvarande inte fanns skäl att vidta ytterligare åtgärder när det gäller miljökrav vid upphandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att Sverige ska vara ledande och ett föredöme när det gäller att ta hänsyn till miljön vid upphandlingar. Den nuvarande lagstiftningen gör det möjligt att ställa krav på att livsmedel ska vara producerade enligt vissa fastställda kriterier. Att ställa krav på att en vara ska vara producerad i ett specifikt geografiskt område strider dock mot de grundläggande principerna inom EU-rätten. Det är däremot möjligt att ställa krav, upphandla och välja varor som uppfyller preferenser i fråga om produktprestanda, exempelvis när det gäller kvalitet, miljö, djurskydd och sociala aspekter, så länge kravet har en tydlig koppling till det som ska upphandlas, det är tydligt vad kravet innebär för en normalt informerad leverantör, svensk eller icke-svensk, och kravet är möjligt att följa upp.

Upphandlingsmyndigheten har bl.a. lämnat förslag till regeringen på åtgärder för att offentlig upphandling ytterligare ska bidra till att nå klimatmålen och för att de insatser som ger störst klimatnytta för pengarna ska kunna prioriteras. Dessa förslag analyseras för närvarande inom Regeringskansliet. Upphandlingsmyndigheten utvecklar också ett stöd om cirkulär och fossilfri upphandling. Utskottet anser därmed att det för närvarande inte finns skäl att vidta ytterligare åtgärder när det gäller miljökrav vid upphandling. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Antal underleverantörer och skäliga villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om antal underleverantörer och skäliga villkor m.m. Utskottet hänvisar bl.a. till att det redan i dag finns lagstiftning om entreprenörsansvar för lönefordringar och pågående arbete inom Upphandlingsmyndigheten samt regeringens rundabordssamtal.

Jämför reservation 9 (V).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V) vill motionärerna att LOU ändras så att skäliga villkor ska ställas vid behov i alla offentliga upphandlingar och det blir möjligt att vid upphandling ställa krav på villkor om pensioner, försäkringar och annan ledighet än semester (yrkande 19). Vidare föreslår motionärerna att det som huvudregel ska ställas krav på att maximalt två led av underentreprenörer får användas vid offentlig upphandling (yrkande 20). Motionärerna anser också att det bör införas ett obligatoriskt krav på anbudsgivarna att, vid offentlig upphandling, redovisa vilken personalstyrka och vilka lönenivåer som ligger till grund för deras kostnadsberäkningar (yrkande 21). Vidare anför motionärerna att upphandlande aktörer inför upphandlingsförfarandet ska ha en dialog med relevanta fackförbund i den bransch där upphandlingen ska ske (yrkande 22) och att regeringen dels bör utreda möjligheten att upprätta system där samtliga upphandlande myndigheter och statliga och kommunala bolag måste delta, dels bör utreda inrättandet av en s.k. svart lista över oseriösa företag (yrkande 23).

Kompletterande information

Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten och Boverket om social hållbarhet vid byggupphandling

Av Arbetsmiljöverkets lägesbild 2021 framgår att byggbranschen är den bransch där det bedöms finnas störst risk för samhällsskada till följd av arbetslivskriminalitet.

Ungefär fyra av tio upphandlingar avser bygg-, fastighets- och anläggningsarbete. Upphandlande myndigheter och enheter kan leda och påverka branschen i positiv riktning genom att ställa krav i upphandlingar. Upphandlingsmyndigheten och Boverket fick i september 2021 i uppdrag att tillsammans utveckla ett stöd för att främja att vissa sociala hänsyn tas vid upphandling inom bygg- och anläggningssektorn (Fi2021/03043). Uppdraget redovisades i juni 2022 (Fi2022/02170).

Pågående arbete

Upphandlingsmyndigheten tar kontinuerligt fram olika webbstöd riktade till upphandlande organisationer för att stödja utvecklingen mot mer socialt hållbara inköp. Webbstöden syftar till att främja skäliga arbetsvillkor vid produktion av varor och tjänster, sysselsättning, barns rättigheter och ökad tillgänglighet oavsett funktionsnedsättning samt att ge bättre information om produktionsvillkor i andra länder. Myndigheten har bl.a. tagit fram ett särskilt stöd som gäller användandet av underleverantörer i offentlig upphandling.

Den 1 juni 2017 infördes i upphandlingsregelverket en skyldighet att ställa arbetsrättsliga villkor i vissa fall. Sådan skyldighet inkluderar även underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet (17 kap. 2 § andra stycket LOU). Bestämmelserna ska dels bidra till att arbete som upphandlas av den offentliga sektorn utförs med skäliga arbetsvillkor, dels motverka risken för illojal konkurrens genom att undermåliga arbetsvillkor tillämpas. I februari 2020 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att analysera hur statliga myndigheter har arbetat med att ställa arbetsrättsliga villkor och lämna förslag på hur förutsättningarna för myndigheterna att ställa sådana villkor kan förbättras (Fi2020/00455). Statskontoret redovisade uppdraget i december 2020 (rapport 2020:24). Statskontorets uppföljning visade att Upphandlingsmyndighetens stöd var uppskattat av de statliga myndigheterna och att det fanns tydliga önskemål från många myndigheter om utökat stöd.

Regeringen har infört ett återrapporteringskrav i Upphandlingsmyndighetens regleringsbrev för 2022 (Fi2021/04004 [delvis]), som innebär att myndigheten ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att underlätta för upphandlande myndigheter och enheter att uppfylla skyldigheten att ställa arbetsrättsliga villkor i sina upphandlingar. Myndigheten ska även lämna förslag på ytterligare åtgärder.

Det finns redan i dag lagstiftning om entreprenörsansvar för lönefordringar. Upphandlingsmyndigheten har även tagit fram stödmaterial som syftar till att öka kunskapen om hållbarhetsrisker i leveranskedjor och hur dessa kan hanteras av upphandlande myndigheter.

Av upphandlingslagstiftningen framgår att om ett anbud är onormalt lågt ska den upphandlande myndigheten utreda vad som är skälet till det. Om det låga priset beror på att leverantören åsidosätter arbetsrättsliga skyldigheter ska anbudet förkastas. Den upphandlande myndigheten ska vidare bedöma om det finns risk för oskäliga arbetsvillkor (t.ex. löner). Om den bedömer att så är fallet är den skyldig att ställa arbetsrättsliga villkor såvida det inte saknas förutsättningarna att ange nivån på villkoren.

Regeringen har under våren 2022 genomfört tre rundabordsamtal om motverkande av oseriösa leverantörer i upphandlingar. En av frågeställningarna är hur man kan motverka den riskfaktor som långa leverantörskedjor utgör.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden, senast i betänkande 2021/22:FiU34. Utskottet konstaterade då att det redan fanns lagstiftning om entreprenörsansvar för lönefordringar. Det stödmaterial som Upphandlingsmyndigheten tagit fram hade enligt utskottet bidragit till att öka kunskapen om hållbarhetsrisker i leveranskedjorna och hur riskerna kan hanteras av upphandlande myndigheter. Därmed avstyrkte utskottet motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det redan i dag finns lagstiftning om entreprenörsansvar för lönefordringar. Det stödmaterial som Upphandlingsmyndigheten tagit fram har enligt utskottet bidragit till att öka kunskapen om hållbarhetsrisker i leveranskedjor och om hur riskerna kan hanteras av upphandlande myndigheter. Även de rundabordsamtal som regeringen genomfört kan enligt utskottet bidra till att minska risken för att oseriösa leverantörer deltar i leverantörskedjorna. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Allmännyttan och LOU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avskaffande respektive tillämpningen av LOU när det gäller allmännyttan. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 10 (S) och 11 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 23 föreslår motionärerna att lagen om offentlig upphandling (LOU) avskaffas för allmännyttiga bostadsbolag.

I kommittémotion 2022/23:2217 Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 21 anför motionärerna att LOU inte ska tillämpas för allmännyttiga bostadsföretag.

Kompletterande information

Betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad

Regeringen beslutade den 7 maj 2020 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda dels den uppgiftsfördelning mellan stat och kommun som

funnits inom bostadspolitiken sedan 1940-talet, dels vissa bostadspolitiska verktyg, och att vid behov lämna förslag som ökar deras effektivitet. I betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14), som överlämnades till regeringen den 30 mars 2022, lämnas förslag som enligt utredningen dels tydliggör uppgiftsfördelningen inom bostadspolitiken, dels bidrar till att ett antal bostadspolitiska verktyg blir mer effektiva och ändamålsenliga. Det övergripande syftet är att skapa förutsättningar för en socialt hållbar bostadsförsörjning. Utredningen konstaterar att de s.k. allboreglerna ger vida ramar för de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen och det är möjligt att förena affärsmässighet med en socialt hållbar bostadsförsörjning. Utredningen föreslår en ändring av LOU som bedöms medföra att dessa företag inte längre behöver följa de detaljerade reglerna i lagen vilket kommer att främja deras förutsättningar för nyproduktion och renoveringar. Förslaget syftar till att ge bolagen bättre möjligheter att leva upp till de mål som ställs upp av deras ägare och bedöms leda till färre avvyrningar. Förslaget har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill återigen betona att upphandling, rätt använd, kan vara ett effektivt instrument för att skapa flera positiva effekter i samhället såsom ökad tillväxt, sysselsättning, jämställdhet och ökade miljökrav. Utskottet delar regeringens uppfattning att den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och ta till vara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas. På så sätt bidrar den offentliga upphandlingen till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedel används på bästa sätt. Upphandlingslagstiftningen vilar på fem underliggande principer om icke-diskriminering, öppenhet, likabehandling, proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Det är enligt utskottet centralt att dessa principer värnas. Enligt utskottet utgör den nuvarande lagstiftningen inte ett hinder för att genom offentlig upphandling bedriva affärsmässigt hållbar verksamhet. Utskottet vill dock i detta sammanhang betona vikten av att kontinuerligt utveckla och förbättra upphandlingslagstiftningen. För närvarande bereds utredningen Sänk tröskeln till en god bostad inom Regeringskansliet. Utredningen föreslår en förändring av LOU som bedöms medföra att dessa allmännyttiga bostadsbolag inte längre behöver följa de detaljerade reglerna i lagen. Mot bakgrund av nuvarande lagstiftning och det arbete som pågår inom Regeringskansliet avstyrks motionsyrkandena.

Reservationer

1. Utformningen av upphandlingsregelverket, punkt 1 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Charlotte Quensel (SD) och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18 och
2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 11 och
avslår motionerna
2022/23:363 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,
2022/23:376 av Gudrun Brunegård (KD),
2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 37,
2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 38 och
2022/23:2118 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Coronakrisen har tydliggjort att även Sverige kan drabbas av kriser, däribland störningar av handelsflöden. Torkan sommaren 2018 visade också att samhället kan ha behov av att stödköpa svenska produkter tillfälligt, för att undvika konkurser på grund av tillfällig kris. Vi anser därför att lagstiftningen som styr upphandling bör ses över, så att tillämpliga undantag finns för ändrade inköpsmönster till följd av kriser.

Det är eftersträvansvärt att konsumenter väljer närproducerade produkter som har lång hållbarhet eftersom det ger mindre påverkan på miljön. Många svenska produkter håller god kvalitet och har lång hållbarhet, och närproducerade produkter orsakar minimal miljöpåverkan genom att minska mängden transporter. Att handla svenskt kött innebär förutom kortare transportväg även bättre villkor för djuren och ökat stöd till svenska företagare. Det är positivt för det svenska näringslivet. Vi anser att det bör tas fram nationella riktlinjer för hur offentliga inköp kan styras mer mot svenskproducerade varor.

2. Utformningen av upphandlingsregelverket, punkt 1 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 37 och

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 38 och avslår motionerna

2022/23:363 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2022/23:376 av Gudrun Brunegård (KD),

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2022/23:1003 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 11 och

2022/23:2118 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Jag anser att Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att skapa ett digitalt stödverktyg som kan användas vid upphandlingar för att förenkla upphandling av säkra digitala tjänster. Trots en stor digital mognad hos befolkningen kommer Sverige absolut sist i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) granskning av hur digitaliserad och datadriven den offentliga sektorn är. Den svenska självbilden av att vi ligger långt fram speglar inte alls prestationen från Myndighetssverige. I en alltmer datadriven värld där artificiell intelligens (AI) och digitalisering driver utvecklingen, även i det offentliga, kommer Sverige obönhörligen att halka efter om inte något drastiskt görs. Det är också ofrånkomligt att den som är bäst på AI kommer att utöka sitt försprång eftersom lyckade AI-processer leder till ännu bättre AI-processer. Att ligga efter kommer således att kosta Sverige mycket. Samtidigt är det viktigt att teknologiska framsteg inom AI görs med respekt för den personliga integriteten. Det finns ett antal principer som måste genomsyra den offentliga sektorn och som kan vända utvecklingen. Jag anser att fler offentliga upphandlingar bör göras med öppen källkod och att myndigheter och regelverk ska arbeta främjande och tillåtande med exempelvis s.k. regulatoriska sandlådor så att de bättre ska kunna vidareutvecklas och integreras med andra fristående tjänster.

3. Sociala kriterier, sociala företag och ideella organisationer, punkt 2 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 8 och
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 151.

Ställningstagande

Alltmer samhällsvetenskaplig forskning pekar på att klimatförändringarna drabbar kvinnor och socialt utsatta grupper i de allra fattigaste länderna hårdast, men detta gäller även ohållbara globala materialflöden. I många utvecklingsländer i det globala syd står kvinnor och andra marginaliserade grupper – som t.ex. ursprungsbefolkningar, etniska minoriteter och kastlösa – för en stor del av primärproduktionen av de varor vi konsumerar inom EU och i Sverige. Det är ofta dessa grupper som utgör arbetskraften i textilfabrikerna, som arbetar på bomullsfälten och som bryter mineral för hand i dagbrotten. I de stora megastäderna i Afrika, Asien och Sydamerika är det allt som oftast fattiga kvinnor och barn som arbetar på soptipporna som finns i anslutning till de utbredda och ständigt växande kåkstäderna. Inte sällan utförs detta arbete inom den informella ekonomin där avsaknaden av drägliga arbetsvillkor och ett grundläggande socialt skyddsnät är stor. Det är viktigt att dessa aspekter av vår förbrukning av varor uppmärksammas, på samma sätt som medvetenheten om vårt ekologiska fotavtryck har höjts på senare år. Social hållbarhet och jämställdhet mellan män och kvinnor behöver genomsyra miljöpolitiken, både på hemmaplan och internationellt. Det är min mening att globaliseringen och den internationella handeln bidrar till utveckling och ökat välbefinnande både i västvärlden och i det globala syd – det är inte genom mindre handel och utebliven ekonomisk tillväxt som vi har möjlighet att förbättra människors levnadsstandard. I stället bör näringslivet och offentlig sektor i Sverige och inom EU ta ett större ansvar för att säkerställa socialt hållbara produktionskedjor och materialflöden. Åtgärder som stärker jämställdhet och ökad social hållbarhet ytterligare kan främjas inom offentlig upphandling där det är tillämpligt. Sverige har varit framgångsrikt med att utveckla gröna och cirkulära upphandlingskriterier. Jag anser därför att Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att utveckla motsvarande krav och kriterier för högre social hållbarhet och jämställdhet.

4. Små och medelstora företag, punkt 3 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Charlotte Quensel (SD) och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 och

avslår motion

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 13 och 14.

Ställningstagande

Vi anser att den offentliga upphandlingen behöver utvecklas så att den blir modern och kostnadseffektiv. Höga trösklar som stänger ute små företag från upphandlingar ska motverkas. Mindre företag ska kunna vara delaktiga i upphandlingar, även när kollektivavtal saknas. Upphandling ska inte användas till föråldrad arbetsmarknadspolitik. För att fler små företag ska kunna delta i upphandlingar vore det positivt om fler stora upphandlingar delades upp i mindre, alternativt att små företag tilläts gå samman om en stor upphandling. Direktupphandlingar, som kan förklaras som en upphandling som inte behöver annonseras och där anbudet inte behöver ges i viss form, är inte offentliga idag. Det är viktigt att öka transparensen i direktupphandlingen för att motverka risken för korruption samtidigt som fler små företag ska kunna ta del av den offentliga affären. Vi vill därför att gränsen för direktupphandlingar höjs och att det utreds hur transparensen i direktupphandlingar kan säkerställas.

5. Små och medelstora företag, punkt 3 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 13 och 14 samt avslår motion

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Offentlig upphandling stänger ofta ute små företag, som bara utgör en tiondel av dem som bjuder på offentliga upphandlingar. Jag anser därför att de offentliga upphandlingarna bör småföretagssäkras genom att krav ställs på att mindre omfattande upphandlingar utformas så att även små företag kan delta. Syftet med upphandlingarna bör i första hand vara att värna skattebetalarnas intressen.

6. Djurskydd och livsmedelsproduktion, punkt 4 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Charlotte Quensel (SD) och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 16 samt avslår motion

2022/23:1133 av Richard Jomshof (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

I Sverige gäller krav på bedövning före slakt, men det kravet finns inte i de flesta andra länder. Många svenskar äter i dag kött utan att veta om att det kommer från djur som har halal- eller koscherslaktats. Slaktmetoderna innebär i korthet att djuren slaktas och avblodas helt utan bedövning. Det innebär ett utdraget dödsförlopp med onödigt lidande, smärta och ångest. Enligt en fransk kartläggning kan det ta upp till elva minuter innan de panikslagna korna dör av blodförlust. Enligt Jordbruksverket är obedövad slakt förenat med smärta för djuren, och djur som utsätts för denna slaktmetod är medvetna och känner smärtan längre innan de förlorar medvetandet än vad man tidigare trott. Vi anser att allt kött som upphandlas via offentlig upphandling i Sverige ska komma från djur som har bedövats i enlighet med svenska djurskyddsregler. Många kommuner och regioner köper i dag in livsmedel som är olagliga att producera i Sverige enligt gällande miljö- och djurskyddslagstiftning. Vi anser att samtliga livsmedel som upphandlas offentligt ska vara producerade enligt gällande svensk miljö- och djurskyddslagstiftning, när så är möjligt.

7. Miljökrav, punkt 5 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 14, 15 och 17 samt

2022/23:2190 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 48, 50, 180 och 181 samt avslår motionerna

2022/23:614 av Mattias Vepsä och Jytte Guteland (båda S) och

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 24.

Ställningstagande

Offentlig upphandling har potential att vara ett kraftfullt verktyg för att kunna åstadkomma lägre klimatutsläpp, för färre giftiga kemikalier i vår vardag och för att driva utvecklingen mot mer cirkulära och resurseffektiva system. Jag anser att det är rimligt och nödvändigt att det offentliga hjälper till att uppfylla de effektivitets- och miljökrav som det offentliga sätter upp. Informationsinsatserna behöver förstärkas, och det behövs ett fortsatt progressivt arbete med gröna upphandlingskriterier och ett införande av grundläggande hållbarhets- och cirkularitetskrav i LOU. Upphandlingsmyndigheten spelar en viktig roll i detta sammanhang genom att fortsätta utveckla olika krav och etappmål som det offentliga på alla nivåer kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav och ta ansvar för vår gemensamma miljö. På den statliga nivån menar jag dock att det är lämpligt att ett golv i form av de baskrav som kan ställas också ställs. Det är vidare av vikt att myndigheten och det offentliga för en kontinuerlig dialog med näringslivet och berörda tillverkningsindustrier. Från bl.a. trä- och möbelindustrins sida finns ett stort intresse av att bidra med möbler och inredning som bygger på återvunnet material samt gamla produkter som har uppraderats, men de möts inte av en tillräcklig efterfrågan från det offentligas håll. Upphandlingskraven måste skärpas för ökad cirkularitet, och standarderna för vad som får betraktas som återvunnet eller uppraderat material bör successivt höjas. Det gynnar inte bara miljön utan också en inhemsk bransch som bidrar med innovativa och banbrytande produkter.

8. Miljökrav, punkt 5 (MP)

av Marielle Lahti (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 14 och 15,

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 24 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 180 och 181 samt avslår motionerna

2022/23:614 av Mattias Vepsä och Jytte Guteland (båda S),

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 17 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 48 och 50.

Ställningstagande

Enligt min mening ska offentlig sektor gå före i omställningen för att nå nära nollutsläpp till 2030. LOU behöver därför uppdateras så att all offentlig upphandling ska beakta miljöhänsyn och klimatpåverkan. Låg klimatpåverkan och resursanvändning ska vara styrande faktorer. Jag vill att klimatsmart mat ska vara norm i offentlig sektor. Klimatsmart mat innebär framför allt ökad andel växtbaserad mat men också mer säsonganpassad mat som transporteras kortare sträckor och att animaliska livsmedel kommer från djur som betar gräs och inte föds upp på sådant som vi människor kan äta.

Offentlig upphandling har potential att vara ett kraftfullt verktyg för att kunna åstadkomma lägre klimatutsläpp, för färre giftiga kemikalier i vår vardag och för att driva utvecklingen mot mer cirkulära och resurseffektiva system. Jag anser att det är rimligt och nödvändigt att det offentliga hjälper till att uppfylla de effektivitets- och miljökrav som det offentliga sätter upp. Informationsinsatserna behöver förstärkas, och det behövs ett fortsatt progressivt arbete med gröna upphandlingskriterier och ett införande av grundläggande hållbarhets- och cirkularitetskrav i LOU. Upphandlingsmyndigheten spelar en viktig roll i detta sammanhang genom att fortsätta utveckla olika krav och etappmål som det offentliga på alla nivåer kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav och ta ansvar för vår gemensamma miljö.

9. Antal underleverantörer och skäligen villkor, punkt 6 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 19–23.

Ställningstagande

Jag anser att det ska råda ordning och reda vid offentlig upphandling. Arbetstagare som arbetar inom offentligt finansierade verksamheter som upphandlas ska garanteras sjesta löner och villkor. Skattemedel ska inte gå till företag som dumpar löner och arbetsvillkor. Enligt min mening ska upphandlande myndigheter, utöver möjligheten att ställa krav på kollektivavtalsenliga villkor vad gäller lön, arbetstid och semester, även få ställa krav på försäkringar, pensioner och annan ledighet än semester. För en stor andel av upphandlingarna finns det inte möjlighet att ställa sådana krav, vilket skapar utrymme för underbudskonkurrens och social dumpning i samband med offentlig upphandling. Ett problem som inte åtgärdats genom det nya regelverket för offentlig upphandling är de långa underentreprenörskedjor som ofta präglar offentligt upphandlade projekt inom bygg- och anläggningsbranschen. Huvudentreprenörer tar ofta in flera led av underentreprenörer, vilket leder till långa kedjor av underentreprenörer. Enligt bl.a. Byggnads innebär det stora problem när det gäller samordning och kontroll på byggarbetsplatser. Ofta finns det omfattande brister i arbetsmiljö och arbetsvillkor ju längre ned i underentreprenörskedjorna man kommer. Svartjobb, skattefusk och låglönekonkurrens är vanligt förekommande (Byggnads 2016, Konkurrens på lika villkor). För att motverka förekomsten av detta vid offentlig upphandling anser jag att antalet led av underentreprenörer som huvudregel bör begränsas till två. Därmed skulle möjligheterna till samordning och kontroll stärkas. Ett annat problem med den nuvarande upphandlingslagstiftningen uppmärksammades av medierna under sommaren 2021 i samband med Trafikverkets upphandling av vakt- och broöppningsfunktionen på Hjulstabron. Vid övergången till den nya entreprenören fick de anställda som erbjöds anställning hos den nya entreprenören ett betydligt sämre kollektivavtal och därmed en avsevärt lägre lön (Aftonbladet, den 7 augusti 2021). Detta är ett återkommande problem vid offentliga upphandlingar. Grundproblemet är att lagstiftningen gör det möjligt för beställaren (i detta fall Trafikverket) att anta det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga för beställaren, dvs. lägsta möjliga kostnad inom

ramen för lagstiftningens krav på kollektivavtalsenliga villkor. Det innebär att företag som omfattas av kollektivavtal med lägre löner och sämre villkor ofta vinner upphandlingar. För de anställda innebär detta en successiv lönesänkning i samband med varje ny upphandling – en form av statligt sanktionerad lönesänkingspolitik. Jag anser att det inte ska vara möjligt för beställaren att i samband med en ny upphandling anta anbud som innebär sänkta löner för de anställda. Ett första steg mot förändring bör vara ett obligatoriskt krav på anbudsgivarna att redovisa vilken personalstyrka och vilka lönenivåer som ligger till grund för deras kostnadsberäkningar.

LO har föreslagit att upphandlande aktörer inför upphandlingsförfarandet ska ha en dialog med relevanta fackförbund i den bransch som upphandlingen ska ske (LO 2022 Arbetslivskriminalitet Kampen för ordning och reda, s. 22).

Upphandlande aktörer ska inför upphandlingsförfarandet ha en dialog med relevanta fackförbund i den bransch där upphandlingen ska ske. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Utöver de problem och brister som nämnts ovan saknas även nationell koordinering mellan de upphandlande myndigheterna. Bristen på nationell koordinering gör att oseriösa företag som upptäcks i en kommun eller region kan fortsätta att bedriva sin verksamhet och vinna kontrakt i andra delar av landet. För att komma till rätta med problemen bör regeringen dels utreda möjligheten att upprätta system där samtliga upphandlande myndigheter och statliga och kommunala bolag måste delta, dels utreda inrättandet av en s.k. svart lista över oseriösa företag.

10. Allmännyttan och LOU, punkt 7 (S)

av Björn Wiechel (S), Adnan Dibrani (S), Eva Lindh (S) och Zinaida Kajevic (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 21 och
avslår motion
2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 23.

Ställningstagande

De allmännyttiga bostadsföretagen står för de flesta nyproducerade hyresrätterna och är ledande i att pressa boendekostnaderna. Allmännyttans villkor behöver dock stärkas och styras av samhällsnytta. Det måste även ges möjligheter att bygga på svaga marknader. Ett omfattande hyresbestånd och

en gemensam förmedling för alla bostäder på en ort är avgörande för att alla ska kunna leva i bostäder som passar deras behov. Kravet på att allmännyttan ska tillämpa LOU gör det dyrare att bygga och renovera. Den statliga utredningen om bättre konkurrens i bostadsbyggandet konstaterade att allmännyttan har en företagsekonomisk nackdel av att behöva tillämpa LOU. En studie som Sveriges Allmännytta låtit genomföra visar att allmännyttan har omkring 10 procent högre byggpriser samt längre byggtid än privata byggherrar på grund av LOU. Utredningen Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) har föreslagit att LOU ändras så att ett organ som verkar på normala marknadsmässiga villkor, har ett vinstsyfte och bär sina egna förluster inte ska behöva omfattas av LOU. Förslaget, som har fått stöd av flera kommuner och organisationer, innebär konkurrens mellan allmännyttiga och privata bostadsföretag på lika villkor. Vi bejakar detta och anser att riksdagen ska tillkännage för regeringen att LOU inte ska tillämpas för allmännyttiga bostadsföretag.

11. Allmännyttan och LOU, punkt 7 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 23 och avslår motion

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

Enligt Sveriges Allmännytta har de allmännyttiga bostadsbolagen i snitt 10 procent högre byggpriser och längre byggtid än privata byggherrar på grund av att de omfattas av LOU. Detta är inte rimligt. De allmännyttiga bostadsföretagen lyder under lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som säger att de ska drivas enligt affärsmässiga principer och verka på marknadsmässiga villkor. Bolag som verkar på normala marknadsmässiga villkor, har ett vinstsyfte och bär sina egna förluster ska inte behöva omfattas av LOU.

I SOU 2022:14 föreslås ändringar i LOU, så att allmännyttan liksom de privata aktörerna ska bli friare i sina upphandlingar. LOU bör avskaffas för allmännyttiga bostadsbolag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:363 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna för upphandlingar under EU:s tröskelvärden till en miniminivå för att vara i överensstämmelse med EU-lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att direktupphandlingsgränsen bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:376 av Gudrun Brunegård (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av möjliga sätt att förenkla reglerna kring upphandlingar för att undvika dubbelarbete och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:614 av Mattias Vepsä och Jytte Guteland (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att genom en 100 procent hållbar offentlig upphandling öka omställningstakten i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att skapa ett digitalt stödverktyg till användning vid upphandlingar för att förenkla upphandling av säkra digitala tjänster och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla krav och kriterier på social hållbarhet och hänsyn i offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig upphandling i högre utsträckning bör användas som ett kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökande etappmål bör införas i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer

skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:965 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig upphandling ska utvecklas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allt kött som upphandlas via offentlig upphandling i Sverige ska komma från djur som har bedövats före slakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att för offentlig upphandling ge tvingande krav om att livsmedel ska vara producerade i enlighet med svensk miljö- och djurskyddslagstiftning när så är möjligt och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen för upphandling bör ses över så att tillämpliga undantag finns för behov av ändrade inköpsmönster till följd av kriser och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tas fram nationella riktlinjer för hur offentliga inköp kan styras mer mot svenskproducerade varor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphandlingsregler i högre grad behöver göra det möjligt för småföretag att delta och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriterier vid offentlig upphandling ska genomsyras av likvärdiga, rättvisa och transparenta villkor för alla företag, oavsett storlek, och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga upphandlingar ska ske med öppen källkod samt att myndigheter och regelverk ska arbeta främjande och tillåtande med

exempelvis regulatoriska sandlådor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1133 av Richard Jomshof (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till lagstiftning om att allt kött som köps in via offentlig upphandling ska komma från djur som slaktats i enlighet med svenska djurskyddsregler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om ändringar i LOU så att skäliga villkor ska ställas vid behov i alla offentliga upphandlingar och att det blir möjligt att vid upphandling ställa krav på villkor om pensioner, försäkringar och annan ledighet än semester och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det som huvudregel ska ställas krav på att maximalt två led av underentreprenörer får användas vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett obligatoriskt krav på anbudsgivarna att, i samband med offentlig upphandling, redovisa vilken personalstyrka och vilka lönenivåer som ligger till grund för deras kostnadsberäkningar och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphandlande aktörer inför upphandlingsförfarandet ska ha en dialog med relevanta fackförbund i den bransch där upphandlingen ska ske och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen dels bör utreda möjligheten att upprätta system där samtliga upphandlande myndigheter och statliga och kommunala bolag måste delta, dels bör utreda inrättandet av en s.k. svart lista över oseriösa företag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1249 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LOU bör avskaffas för allmännyttiga bostadsbolag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C):

151. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla krav och kriterier på social hållbarhet och hänsyn i offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2118 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att minska klimatpåverkan från offentlig konsumtion och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav bör införas för all statlig upphandling samt att mål bör införas för att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden av miljö- och klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling och tillkännager detta för regeringen.
180. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig upphandling i högre utsträckning bör användas som ett kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
181. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökande etappmål bör införas i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2217 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om offentlig upphandling (LOU) inte ska tillämpas för allmännyttiga bostadsföretag och tillkännager detta för regeringen.